

Kritériá na hodnotenie edukačných publikácií podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie, 2023

1 Súlad so štátnym vzdelávacím programom¹	Podmienky vydania doložky maximum priemerných hodnôt súboru kritérií: 3, t. j. max 9 bodov / 3 položky, Podmienky vydania doložky maximum priemerných hodnôt súboru kritérií: 3, t. j. max 18 bodov / 6 položiek
<p>1.1 Edukačná publikácia je v súlade s cieľmi vzdelávacej oblasti, vyučovacieho predmetu alebo prierezovej gramotnosti.</p> <p><i>Výnimka: Edukačné publikácie pre prierezové gramotnosti, hodnotí sa súlad cieľov, výkonových a obsahových štandardov naprieč štátnym vzdelávacím programom.</i></p>	
<p>1.2 Edukačná publikácia je v súlade s výkonovým štandardom vzdelávacej oblasti, vyučovacieho predmetu alebo prierezovej gramotnosti.</p> <p><i>Pre vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk ako druhý jazyk a cudzie jazyky sa uvedené kritérium člení na:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a) <i>Počúvanie s porozumením (receptcia): Aktivity rozvíjajúce počúvanie s porozumením sú zasadené do zmysluplného kontextu a zohľadňujú komunikačnú úroveň stanovenú v ŠVP ZV.</i> b) <i>Čítanie s porozumením (receptcia)*: Aktivity k textom vytvárajú podmienky na rozvoj čítania s porozumením zohľadňujúc komunikačnú úroveň stanovenú v ŠVP ZV.</i> c) <i>Ústny prejav a interakcia (produkcia a interakcia): Aktivity podporujú rozvíjanie schopnosti komunikovať v kontexte reálnych komunikačných situácií a v súlade s komunikačnou úrovňou stanovenou v ŠVP ZV.</i> d) <i>Písomný prejav a interakcia (produkcia a interakcia)*: Aktivity umožňujú vytvárať štylisticky a žánrovo koherentné texty pre dosiahnutie konkrétnych komunikačných cieľov v súlade s komunikačnou úrovňou stanovenou v ŠVP ZV.</i> <p><i>*Výnimky: Čítanie s porozumením (receptcia) a písomný prejav a interakcia (produkcia a interakcia) sa neposudzuje (t. j. dosiahnutý počet bodov = 0) pre edukačné publikácie určené pre vyučovanie cudzích jazykov v 1. ročníku ZŠ.</i></p>	
<p>1.3 Edukačná publikácia je v súlade s obsahovým štandardom vzdelávacej oblasti, vyučovacieho predmetu alebo prierezovej gramotnosti.²</p>	

¹ V zmysle § 13 ods. 4 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní. Pri hodnotení edukačnej publikácie zo sady edukačných publikácií, sa zohľadňuje koncepčný zámer, ktorý uvádza akým spôsobom sú napĺňané výkonové a obsahové štandardy vzdelávacieho cyklu v jednotlivých edukačných publikáciách sady.

² Edukačná publikácia s obsahom nad rámec vzdelávacieho štandardu má tento obsah označený.

2 Didaktické kritériá	Podmienky vydania doložky maximum priemerných hodnôt súboru kritérií: 3, t. j. max 66 bodov / 22 položiek, Podmienky vydania doložky maximum priemerných hodnôt súboru kritérií: 3, t. j. max 48 bodov / 16 položiek
<p>2.1 Edukačná publikácia podporuje činnosť prístup k vyučovaniu a učeni sa.</p> <p><i>Táto položka zahŕňa:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a) <i>Edukačná publikácia rozvíja činnosť žiaka pomocou rôznych typov úloh smerujúcich k plneniu výkonových štandardov.</i> <i>Pre vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk ako druhý jazyk a cudzie jazyky platí: Edukačná publikácia rešpektuje činnosťne zameraný prístup k vyučovaniu a učeni sa jazykov, t. j. vykonávanie úloh je zasadené v kontexte reálnych životných situácií.</i> b) <i>Edukačná publikácia umožňuje používanie rôznorodých stratégií a metód učenia sa.</i> 	

- c) *Edukačná publikácia podporuje rôzne spôsoby a formy práce v triede (tímovú prácu, komunikáciu pri riešení úloh a pod.).*
- d) *Edukačná publikácia obsahuje dostatočne zrozumiteľné vysvetlenie alebo návod riešenia úloh, ktoré umožní samostatné učenie sa, prípadne štúdium s minimálnou podporou.*
Platí pre vyučovacie predmety okrem cudzích jazykov a slovenského jazyka ako druhého jazyka.

2.2 Edukačná publikácia motivuje k učebno-poznávacím činnostiam.

Táto položka zahŕňa:

- a) *Edukačná publikácia podporuje žiaka v hľadaní, objavovaní nových poznatkov, získavaní zručností a spôsobilostí podľa vzdelávacích štandardov danej vzdelávacej oblasti, vyučovacieho predmetu alebo prierezovej gramotnosti.*
- b) *Spracovanie edukačnej publikácie napomáha porozumeniu obsahu a organizácii práce s ňou, obsah je logicky a prehľadne štruktúrovaný.*

2.3 Edukačná publikácia podporuje názornosť vo vyučovaní a učení sa.

Táto položka zahŕňa:

- a) *Edukačná publikácia obsahuje prvky, ktoré podporujú názornosť (obrázky, schémy, mapy, fotografie a iné) a osvojenie obsahu.*
- b) *Texty a obrazový materiál v edukačnej publikácii zohľadňujú viacero perspektív a pohľadov na prezentované témy alebo problémy.*
Platí pre vyučovacie predmety okrem cudzích jazykov a slovenského jazyka ako druhého jazyka.
- c) *Obrazové a textové časti edukačnej publikácie sú navzájom prepojené.*
- d) *Elektronická verzia edukačnej publikácie je funkčná pre rôzne digitálne zariadenia, nemení sa kvalita zobrazenia.*

2.4 Edukačná publikácia zodpovedá vekovým a vývinovým osobitostiam žiaka.

Táto položka zahŕňa:

- a) *Edukačná publikácia uplatňuje primeranosť metód sprostredkovania obsahu vzhľadom na psychologické a fyziologické osobitosti vývinu žiaka.*
- b) *Edukačná publikácia umožňuje diferenciaciu učenia sa v závislosti od potrieb a úrovne vývinu žiaka.*
Platí pre vyučovacie predmety okrem cudzích jazykov a slovenského jazyka ako druhého jazyka.

2.5 Edukačná publikácia rešpektuje princípy gradácie a postupnosti.

Táto položka zahŕňa:

- a) *Edukačná publikácia predstavuje logicky usporiadaný a ucelený systém poznatkov.*
- b) *Obsah edukačnej publikácie alebo edukačných publikácií sady edukačných publikácií má gradačný charakter.*

2.6 Edukačná publikácia rozvíja všetky stupne myšlienkových operácií.

Táto položka zahŕňa:

- a) *Edukačná publikácia rozvíja jednotlivé úrovne myšlienkových operácií v súlade s výkonovým štandardom.*
Pre vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk ako druhý jazyk a cudzie jazyky platí: Edukačná publikácia rozvíja myšlienkové operácie primerané danej komunikačnej úrovni.

2.7 Edukačná publikácia svojím obsahom prepája vzdelávanie s bežným životom.

Táto položka zahŕňa:

- a) *Edukačná publikácia prepája teoretické informácie s aplikáciou v bežnom živote.*
- b) *Edukačná publikácia podporuje prácu s informačnými zdrojmi.*

2.8 Edukačná publikácia je založená na odborných a vedeckých poznatkoch.	
<i>Táto položka zahŕňa:</i>	
<p>a) <i>Obsah edukačnej publikácie je založený na vedeckých a odborných poznatkoch, overených faktoch, teóriách, zákonoch a postupoch, reflektuje súčasný stav a vývoj vo vednej disciplíne.</i> <i>Pre vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk ako druhý jazyk a cudzie jazyky platí:</i> <i>Edukačná publikácia je založená na odborných poznatkoch didaktiky cudzích jazykov a reflektuje najnovšie trendy v spôsobe ich vyučovania.</i></p>	
2.9 Edukačná publikácia je v súlade s terminológiou príslušnej vednej disciplíny.	
<i>Neplatí pre vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk ako druhý jazyk a cudzie jazyky.</i>	
<i>Táto položka zahŕňa:</i>	
<p>a) <i>Odborné výrazy, jednotky merania, skratky, značky a symboly použité v edukačnej publikácii sú v súlade s terminológiou príslušnej vednej disciplíny.</i> b) <i>Edukačná publikácia používa terminológiu v správnom kontexte.</i> c) <i>Edukačná publikácia neobsahuje zavádzajúce tvrdenia, neprezentuje subjektívny postoj autorov.</i></p>	
2.10 Edukačná publikácia podporuje sebahodnotenie.	
<i>Táto položka zahŕňa:</i>	
<p>a) <i>Edukačná publikácia obsahuje podnety na reflexiu, sebahodnotenie, vzájomné alebo skupinové hodnotenie žiakov.</i> <i>Pre vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk ako druhý jazyk a cudzie jazyky platí:</i> <i>Edukačná publikácia obsahuje podnety na reflexiu a sebahodnotenie žiakov.</i></p>	
3 Etické kritériá	<u>Podmienky vydania doložky</u> maximum priemerných hodnôt súboru kritérií: 3, t. j. max 15 bodov / 5 položiek
3.1 Edukačná publikácia nepodporuje stereotypy, predsudky a nie je diskriminačná.	
<i>Táto položka zahŕňa:</i>	
<p>a) <i>Edukačná publikácia neobsahuje časti znevažujúce skupiny osôb z dôvodu pohlavia, národnosti, jazyka, viery a náboženstva, rasy, etnickej príslušnosti, farby pleti, pôvodu, sexuálnej orientácie, zdravotného znevýhodnenia.</i> b) <i>Texty a obrazový materiál nie sú manipulačné a diskriminačné.</i></p>	
3.2 Edukačná publikácia vedie žiaka k osvojeniu si hodnotovo-kultúrneho rámca v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania.	
<i>Táto položka zahŕňa:</i>	
<p>a) <i>Obsah edukačnej publikácie je prezentovaný empaticky, citlivo a ohľaduplne.</i> b) <i>Edukačná publikácia podporuje rozvoj etických hodnôt a postojov.</i> c) <i>Textový a obrazový materiál reflektujú otvorenosť a rešpekt k rozmanitosti.</i></p>	
4 Kritériá pre preklad edukačnej publikácie	<u>Podmienky vydania doložky</u> maximum priemerných hodnôt súboru kritérií: 3, t. j. max 18 bodov / 6 položiek
4.1 Preklad edukačnej publikácie je v súlade s pravidlami príslušného jazyka.	
<i>Táto položka zahŕňa:</i>	
<p>a) <i>Preklad zodpovedá štandardom jazyka, v ktorom je edukačná publikácia spracovaná po gramatickej aj štylistickej stránke.</i> b) <i>Preklad edukačnej publikácie je veku primeraný.</i></p>	

4.2 Preklad edukačnej publikácie je obsahovo identický s edukačnou publikáciou s vydanou doložkou.

Táto položka zahŕňa:

- Preklad edukačnej publikácie využíva slovné formulácie a výrazové prostriedky, obrazové a vizuálne prvky, ktoré nemenia jej obsah.
- Preklad edukačnej publikácie využíva slovné formulácie a výrazové prostriedky, obrazové a vizuálne prvky, ktoré nemenia jej význam.

4.3 Preklad edukačnej publikácie je vecne správny a korektný.

Táto položka zahŕňa:

- Odborná terminológia a značky, skratky, symboly alebo zaužívané jednotky merania sú v súlade s terminológiou príslušnej vednej disciplíny v jazyku, v ktorom je edukačná publikácia spracovaná.
- Preklad edukačnej publikácie do jazyka národnostnej menšiny rešpektuje právo detí/žiakov na vzdelanie v materinskom jazyku pri uvádzaní geografických názvov.
Geografické názvy sú uvedené v zmysle § 13 ods. 3 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní.

5 Kritériá pre edukačné publikácie rešpektujúce špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiakov

Podmienky vydania doložky maximum priemerných hodnôt súboru kritérií: 3, t. j. max 66 bodov / 22 položiek

5.1 Edukačná publikácia je v súlade s obsahom vzdelávania pre príslušné zdravotné znevýhodnenie a nadanie žiakov alebo štátnym vzdelávacím programom.³

Táto položka zahŕňa:

- Obsah edukačnej publikácie je v súlade s obsahom vzdelávania žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
- Obsah edukačnej publikácie je v súlade so štátnym vzdelávacím programom alebo vzdelávacím programom.
Na základe § 94 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní.

5.2 Edukačná publikácia rešpektuje špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiakov.

Táto položka zahŕňa:

- Spracovanie edukačnej publikácie pomáha porozumieť obsahu prostredníctvom primeraných obrazových prvkov.
- Farebné spracovanie umožňuje ľahkú orientáciu, neodvádza pozornosť od obsahu a nerozptyľuje žiakov, zjednodušuje prehľadnosť textu.
- Edukačná publikácia používa druh a veľkosť písma, medzery medzi riadkami a rozloženie textu zodpovedajúce špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám žiakov.
- Jazykové a štylistické spracovanie edukačnej publikácie rešpektuje špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiakov (dĺžka viet, pojmový aparát, frekvencia odborných výrazov).
- Elektronická forma edukačnej publikácie je prístupná pre čítačky obrazovky pre žiakov so zrakovým postihnutím.
Hodnotí sa v prípade edukačnej publikácie pre žiakov so zrakovým postihnutím. Spracovanie do slovenského posunkového jazyka, prepis do Braillovoho písma alebo iná vhodná forma pre žiakov so zdravotným znevýhodnením vychádza z § 13 ods. 7 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

5.3 Edukačná publikácia je spracovaná v súlade s didaktickými zásadami.

5.3.1 položky kritéria zamerané na žiaka:

Táto položka zahŕňa:

- a) *Edukačná publikácia umožňuje diferenciaciu učenia sa v závislosti od potrieb žiaka a zodpovedá psychologickým a fyziologickým osobitostiam a úrovni vývinu žiaka.*
- b) *Edukačná publikácia rozvíja jednotlivé úrovne myšlienkových operácií.*
- c) *Edukačná publikácia rešpektuje požiadavku primeranosti, rozsahu a metód sprostredkovania učiva žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.*
- d) *Edukačná publikácia podporuje rôzne formy práce v triede a rôznorodé stratégie a metódy učenia sa.*
- e) *Edukačná publikácia podporuje činnosť žiaka prostredníctvom rôznych typov úloh, podporuje komunikačné jazykové činnosti a prácu s informačnými zdrojmi.*
- f) *Edukačná publikácia obsahuje podnety na reflexiu, sebahodnotenie, vzájomné a skupinové hodnotenie žiakov.*

5.3.2 položky kritéria zamerané na sprostredkovanie obsahu:

Táto položka zahŕňa:

- a) *Spracovanie edukačnej publikácie zohľadňuje viacero perspektív na prezentované témy.*
- b) *Edukačná publikácia neobsahuje časti znevažujúce skupiny osôb z dôvodu pohlavia, národnosti, jazyka, viery a náboženstva, rasy, etnickej príslušnosti, farby pleti, pôvodu, sexuálnej orientácie, zdravotného znevýhodnenia.*
- c) *Texty a obrazový materiál nie sú znevažujúce, manipulačné a diskriminačné.*
- d) *Edukačná publikácia predstavuje logicky usporiadaný a ucelený systém poznatkov, má gradačný charakter.*
- e) *Obsah edukačnej publikácie reflektuje súčasný stav a vývoj v danej vednej disciplíne.*
- f) *Edukačná publikácia neprezentuje zavádzajúce tvrdenia a subjektívny postoj autorov.*
- g) *Edukačná publikácia zohľadňuje výber odborne správnych pojmov v správnom kontexte.*
- h) *Odborné výrazy, jednotky merania, skratky, značky a symboly použité v edukačnej publikácii sú v súlade s terminológiou príslušnej vednej disciplíny.*
- i) *Elektronická verzia edukačnej publikácie je funkčná pre rôzne digitálne zariadenia.*

³V súlade so vzdelávacími programami v zmysle § 94 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní alebo štátnym vzdelávacím programom v zmysle § 13 ods. 4 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní. Hodnotí sa podľa zamerania edukačnej publikácie, žiadosti vydavateľa.

POZNÁMKY

A. Hodnotenie

Jednotlivé položky kritériá sú hodnotené škálovaním.

Úplný nesúlad s kritériom je hodnota 0, úplný súlad s kritériom je hodnota 3:

- 0** nesplnenie požiadavky/nevyskytuje sa
- 1** splnenie požiadaviek v minimálnej miere, prevaha nedostatkov, ktoré majú výrazný vplyv na kvalitu edukačnej publikácie
- 2** splnenie požiadaviek, výskyt nedostatkov, ktoré nemajú vplyv na kvalitu edukačnej publikácie
- 3** splnenie požiadaviek, bez nedostatkov

B. Hodnotiace formuláre

Kritériá na hodnotenie edukačných publikácií sú rozpracované do hodnotiacich formulárov.

C. Podmienky vydania doložky

Postup pri vydaní/nevydaní doložky je súčasťou smernice o edukačných publikáciách.

Edukačná publikácia:

- a) pri hodnotení súladu so ŠVP ZV musí dosahovať priemer hodnôt 3, aby jej mohla byť vydaná doložka, ak ide o edukačnú publikáciu pre cudzie jazyky alebo prierezovú gramotnosť, musí dosahovať priemernú hodnotu aspoň 2,4 z maximálneho počtu bodov a žiadne kritérium (ako celok) nesmie byť hodnotené hodnotou menšou ako 2,
- b) pri hodnotení súboru didaktických a etických kritérií musí dosahovať priemerné hodnoty kritérií minimálne 2,1, aby jej mohla byť vydaná doložka, ak v jednej z položiek kritérií edukačná publikácia získa hodnotenie 0, edukačnej publikácii nie je možné vydať doložku,
- c) pri hodnotení prekladu edukačných publikácií musí dosahovať priemer hodnôt za kritériá minimálne 2,1, aby jej mohla byť vydaná doložka,
- d) pri hodnotení edukačných publikácií pre žiakov so ŠVVP musí dosahovať priemer hodnôt za kritériá minimálne 2,1, aby jej mohla byť vydaná doložka.

Priemerné hodnoty kritérií sa interpretujú nasledovne:

- 3 – 2,1 edukačná publikácia vyhovuje kritériám,
- 2 – 0 edukačná publikácia nevyhovuje kritériám.

Mechanizmus výpočtu hodnotenia súboru kritérií:

Súbor kritérií (súlad s ŠVP, didaktické, etické atď.) sa člení na jednotlivé kritériá, ktoré sa členia na položky kritérií.

Pri hodnotení súboru kritérií sa hodnota počíta nasledovne: súčet hodnôt škály všetkých položiek súboru kritérií sa delí počtom položiek, ktoré sýtia súbor kritérií.

Napr. Etické kritériá: súbor kritérií: etické kritériá, kritériá: 2, počet položiek: 5.

Maximálna hodnota je $(3 \times 5) / 5 = 15 / 5 = 3$. Ak edukačná publikácia v danom súbore kritérií získa na škále hodnotenie napr. 2-3-1-2-1, t. j. $9 / 5 = 1,8$, edukačnej publikácii nemôže byť vydaná doložka, edukačná publikácia nevyhovuje kritériám.

D. Zoznam použitých skratiek

CJ – cudzie jazyky

SJD – slovenský jazyk ako druhý jazyk

ŠVP ZV – Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie

ŠVVP – špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby

VO – vzdelávacia oblasť

VO JaK – vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia

VP – vyučovací predmet

Nehodnotené položky, ktoré majú informatívny charakter

- 1) Edukačná publikácia obsahuje gramaticky správne spracovaný text.
- 2) Edukačná publikácia podporuje rozvoj komunikačných zručností v príslušnom jazyku.
Uvedená položka neplatí pre vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk ako druhý jazyk a cudzie jazyky.
- 3) Štylistické spracovanie edukačnej publikácie (dĺžka viet, frekvencia odborných výrazov, kohézia textu) podporuje čítavosť, čitateľnosť a zrozumiteľnosť textu.
- 4) Edukačná publikácia využíva vhodné prvky spracovania textu – rozptyl medzi slovami, zalomenie riadkov, riadkovanie, veľkosť písma, font písma, čitateľnosť písma a farebnosť použitých prvkov.
- 5) Edukačná publikácia je spracovaná graficky prehľadne a čitateľne pre potreby výchovy a vzdelávania, neodvádza pozornosť, nerozptyľuje žiakov.
- 6) Vizualne prvky v edukačnej publikácii sú v dostatočne funkčnom a kvalitnom zobrazení (ostrosť zobrazenia, farebnosť).
- 7) Edukačná publikácia je ergonomicky prístupná – má primeraný formát, kvalitnú a pevnú väzbu, je na vhodnom papieri a má primeranú hmotnosť.
- 8) K edukačnej publikácii je dostupný metodický materiál, ktorý usmerňuje prácu s ňou.